

tradit, sed generalia tantum statuta præscribit; ita ut viva potius voce, quam scripta Regula, monachis suos direxisse videatur. His tamen non obstantibus, disciplina monastica a S. Columbano apud Gallos propagata miris fecit progressus, etiam post ejus Luxovio expulsionem, atque in Italiam secessum, ubi iterum Bobiense erexit cœnobium, et ibidem piissime obiit, sacrum exuviarum pignus monachis suis in amoris et reverentiæ tesseram relinquens. Non solum enim in Luxoviensi, Bobiensi, Anegreysiensi, Fontanensi aliisque ab ipso erectis cœnobiis, sed etiam in aliis per sanctissimos discipulos Gallum et Magnoldum con-
 Jitis monasteriis hæc Regula monastica pluribus annis sola floruit et observabatur. Nec tam cito hæc monast-
 ria Regulam S. Benedicti solam amplecti voluerunt, sed gradatim. Vetera quippe statuta derepente apud monachos in desuetudinem non abeunt, et sic apud laudatos Benedictinos Scriptores Mabillonium et Calma-
 tum reperimus, hanc S. Columbani Regulam, adhuc labente sæculo septimo, simul cura Regula S. Bene-
 dicti in præfatis monasteriis aliisque pluribus observatam fuisse; donec illa Benedictinæ soli, tanquam perfectiori, tandem locum dare coacta est, quod ineunte sæculo octavo in omnibus monasteriis nulla alia quam Regula S. Benedicti observata fuerit. Huic etiam Regulæ subjicitur S. Columbani *Liber Pœnitentialis*, præscribens pœnas regulares pro qualibet culpa levissima commissa contra Regulam et monasterii consue-
 tudinem; quæ tamen pœnæ, satis graves pro adeo parvis delictis, nullam connexionem cum ipsa Regula, aut cum aliis scriptis vitæ monasticæ normis habere videntur; adeoque pœnæ illæ monachis inflictæ ex rigida Scotorum disciplina exortæ sunt: prout ex Ordine monastico apud *Cutrocenses* monachos Scotos, sive *Kiledeos*, inter additamenta adducto patebit. Quod autem hic *Pœnitentialis Liber* ex communi Scoto-
 rum Monachorum disciplina desumptus sit, cuilibet in historia monastica vel leviter versato obvium esse potest; cum hic ipsemet liber in vetustis codicibus appellari soleat: *Regula cœnobialis Patrum Scotorum*, et aliquando: *Regula Fratrum Hibernensium*; utriusque enim gentis monachis commune erat, pro minutis-
 simis culpis rigidas pœnas infligere.

SANCTI COLUMBANI

ABBATIS ET CONFESSORIS

REGULA COENOBIALIS

(Gallandi Bibl. Patr. t. XII.)

CAPUT PRIMUM.

De obedientia.

Primo omnium docemur Deum diligere ex toto corde et ex tota mente (*Matth. xxii, 37*) et ex totis viribus, et proximum tanquam nosmetipsos. Deinde ad primum verbum senioris omnes ad obediendum audientes surgere oportet: quia obedientia Deo exhibetur, dicente Domino nostro Jesu Christo: *Qui vos audit, me audit* (*Luc. x, 28*).

Si quis igitur verbum audiens non statim surrexit inobediens judicandus est. Qui autem contradixerit, contumaciæ crimen incurrit: et ideo non solum inobedienciæ reus est, sed etiam contradictionis aditum aliis aperiens, multorum destructor æstimandus est.

Si quis vero murmuraverit, et ipse tanquam non ex voto obediens, inobediens putandus est; idcirco opus ejus abjiciatur, donec illius bona voluntas cognoscatur. Obedientia autem usque ad quem modum definitur? Usque ad mortem certe præcepta est; quia Christus usque ad mortem obedivit Patri pro nobis, quam ipse nobis per Apostolum insinuat, dicens: *Hoc sentite in vobis, quod et in Christo Jesu: qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo; sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, et specie inventus ut homo. Humiliavit semetipsum, factus obediens Patri usque ad mortem, mortem autem crucis* (*Philip. ii, 5-8*). Nihil itaque recusandum est obedientibus, veris Christi discipulis, quamvis durum et arduum sit, sed cum fervore et lætitia accipiendum est. Quia si talis non fuerit obedi-
 entia, non erit acceptabilis Deo, qui ait: *Et qui non accipit crucem suam, et sequitur me, non est me*

A dignus (*Luc. xiv, 27*). Et ideo dicit de digno discipulo: *Ut ubi ego sim, ibi et minister meus mecum* (*Joan. xii, 25*).

CAPUT II.

De silentio.

Silendi regula diligenter custodienda decernitur; quia scriptum est: *Cultus autem justitiæ silentium, et pax* (*Isa. xxxii, 27*). Et ideo: ne reatus de verbositate conquiratur, exceptis utilitatibus et necessariis, opus est ut taceatur; quia, juxta Scripturam, *In multiloquio non deerit peccatum* (*Prov. x, 19*). Et idcirco Salvator ait: *Ex verbis tuis justificaberis, et ex verbis tuis condemnaberis* (*Matth. xii, 37*). Juste damnabuntur qui justa dicere noluerunt cum potuerunt; sed mala, injusta, impia, inania, injuriosa, incerta, falsa, contentiosa, contumeliosa, turpia, fabulosa, blasphemica, aspera ac flexuosa loqui garrula verbositate maluerunt. Tacendum igitur est de eis et talibus, et cum cautela et ratione loquendum est monachis, ne aut detractiones, aut tumidæ contradictiones, in loquacitatem vitiosam prorumpant.

CAPUT III.

De cibo et potu.

Cibus sit vilis et vespertinus monachorum, satietatem fugiens, et potus ebrietatem: ut et sustineat, et non noceat. Olera, legumina, farina aquis mixta, cum parvo panis paximatio. ne venter oneretur, et mens suffocetur. Etiam utilitati et usui tantum consulendum est, æterna desiderantibus præmia; et ideo temperandus est ita usus, sicut temperandus est labor: quia hæc est vera discretio, ut possibilitas spiritalis profectus cum abstinentia carnem macerante retentetur. Si enim modum abstinentia ex-

cesserit, vitium, non virtus erit : virtus enim multa sustinet bona et continet. Ergo quotidie jejunandum est, sicut quotidie orandum est, quotidie laborandum, quotidieque est legendum.

CAPUT IV.

De paupertate, ac de cupiditate calcanda.

Monachis, quibus pro Christo mundus crucifixus est, et ipsi mundo (*Gal. 6, 14*), cupiditas calcanda est : nimirum dum non solum superflua eos habere damnabile est, sed etiam velle : quorum non census, sed voluntas quæritur : qui relinquentes omnia, et Christum Dominum cum timoris cruce quotidiani sequentes, in cœlis habent thesauros (*Matth. xvi, 34*). Idcirco dum in cœlis multum sunt habituri, parvo et extremo necessitatis censu in terris debent esse contenti ; scientes lepram esse cupiditatem monachis, imitatoribus filiorum prophetarum, ac discipulorum Christi proditionem atque perditionem, apostolorum quoque dubiis sectatoribus mortem. Ideo ergo nuditas et facultatum contemptus prima perfectio est monachorum ; secunda vero purgatio vitiorum ; tertia perfectissima Dei continuata dilectio, ac divinatorum jugis amor, qui terrenorum succedit oblivioni. Quæ cum ita sint, paucis nobis opus est, juxta verbum Domini (*Luc. x, 42*), aut etiam uno. Pauca namque sunt necessaria vera, sine quibus non transigitur, aut etiam uno, quasi cibo juxta litteram ; puritate autem sensus indigemus per gratiam Dei, ut intelligamus spiritaliter quæ sunt illa pauca charitatis, quæ Marthæ a Domino suggeruntur.

CAPUT V.

De vanitate calcanda.

Vanitas quoque quam sit periculosa, brevibus demonstratur verbis Salvatoris, qui suis discipulis ketantibus vanitate dixit : *Vidi Satanam sicut fulgur de cælo cadentem* (*Luc. x, 18*). Et Judæis aliquando se justificantibus ait : *Quod autem altum est hominibus, abominatio est in conspectu Domini* (*Luc. xvi, 15*). Illis, et illius Pharisæi famosissimi se justificantis exemplo colligitur (*Luc. xviii, 11 seq.*), quod interemptrix sit omnium honorum vanitas, et gloriatio elata : dum bona vane laudata Pharisæi perierint, et peccata publicani accusata evanuerint. Non exeat igitur verbum grande de ore monachi, ne suus grandis pereat labor.

CAPUT VI.

De castitate.

Castitas vero monachi in cogitationibus judicatur ; cui nimirum cum discipulis ad audjendum accedentibus a Domino dicitur : *Qui viderit mulierem ad concupiscendum, jam nuptus est eam in corde suo* (*Matth. v, 18*). Dum enim vultum illius considerat ille cui consecratus est, verendum est ne inveniat in anima, quod abominetur : ne forte, juxta sententiam sancti Petri, habeant oculos luxuriæ plenos atque adulterii (*II Petr. ii, 14*). Et quid prodest virgo corpore, si non sit virgo mente ? *Deus enim spiritus est* (*Joan. iv, 24*), et in spiritu habitat ac mente, quam immaculatam viderit ; in qua nulla sit adultera

A cogitatio, nulla spiritus coluquinati macula, nulla peccati labes.

CAPUT VII.

De cursu psalmorum.

De synaxi vero, id est de cursu psalmorum et orationum modo canonico quædam sunt distinguenda, quia varie a diversis memoriæ de eo traditum est. Ideo juxta vitæ qualitatem ac temporum successione varie a me quoque litteris insinuetur hoc idem. Non enim uniformis esse debet pro reciproca temporum alternatione : longior enim per longas noctes, breviorque per breves esse convenit. Inde et apud seniores nostros ab octavo Kalendas Julii, cum noctis augmento sensim incipit crescere cursus, a duodecim choris brevissimi modi, in nocte sabbati sive Dominicæ, usque ad initium hiemis, id est Kalendas Novembris, in quibus viginti quinque cantant antiphonas psalmorum ejusdem numeri ; qui semper tres loco duobus succedunt psalmis : ita ut totius psalterii inter duas supra dictas noctes numerum cantent duodecim choris, cæteras temperantes tota hieme noctes ; qua finita per ver sensim per singulas hebdomadas terni semper decedunt psalmi, ut duodecim in singulis noctibus tantum antiphonæ remaneant, id est, quotidiani hiemalis tringinta sex psalmi cursus ; viginti quatuor autem per totum ver et æstatem, et usque ad autumnale æquinotium, id est octavo Kalendas Octobris, in quo similitudo synaxeos est, sicut in vernali æquinotio, id est octavo Kalendas Aprilis, dum per reciprocas vices paulatim et crecit, et decrescit. Igitur juxta viros consideranda vigilia est, maxime cum ab auctore salutis nostræ jubemur vigilare, et orare omni tempore (*Luc. xxi, 36*) ; et Paulus (*I Thess. v, 17*) præcipit siæ intermissione orare. Sed quia orationum canonicarum noscendus est modus, in quo omnes simul orantes horis conveniant statutis, quibusque absolutis unusquisque in cubiculo suo orare debet ; per diurnas terræ psalmi horas, pro operum interpositione, statuti sunt a senioribus nostris, cum versiculorum augmento intervenientium, pro peccatis primum nostris, deinde pro omni populo Christiano ; deinde pro sacerdotibus et reliquis Deo consecratis sacre plebis gradibus, postremo pro eleemosynas facientibus ; postea pro pace regum, novissime pro inimicis ; ne illis Deus statuat in peccatum, quod persequuntur et detrahunt nobis, quia nesciunt quid faciunt (*Act. vii, 59*). Ad initium vero noctis duodecim psalmi, ad mediumque noctis duodecim similiter psalluntur ; ad matutinum vero bis deni, bisque bini per tempora brevium, ut dictum est, noctium, sunt dispositi ; pluribus, jam ut dixi, semper nocti dominicæ ac sabbati vigiliæ deputatis, in quibus sub uno cursu septuaginta quinque singillatim cantantur. Hæc juxta communem dicta sunt synaxim. Sed vera, ut dixi, orandi traditio, ut possibilitas ad hoc destinati sine fastidio voti prævaleat, sive sua perfectio possibilitatis permittat, vel capacitas mentis illius cum necessitatum consideratione, vel vitæ qualitas possit admittere ; et quantum uniuscujusque fervor exegerit,

si liber ac solus sit, aut eruditionis ejus quantitas postulaverit, aut status otium, aut magnitudo studii, aut operum qualitas, aut ætatum diversitas permiserit; ita varie licet unius rei perfectio æstimanda est quia cum labore adorationis partitur: et ideo, licet longitudo standi aut cantandi sit varia, unius tamen perfectionis erit æqualitas orandi in corde, ac mentis cum Deo jugis intentio. Sunt autem quidam catholici quibus idem est canonicus duodenarius psalmodiarum numerus, sive per breves, sive per longas noctes; sed per quaternas in nocte vices hunc canonem reddunt, ad initium noctis, ad mediumque ejus, pullorum quoque cantus, ac matutinum. Cursus hic, ut in hieme parvus aliis videtur, ita in æstate satis onerosus et gravius invenitur, dum crebris in noctis brevitate expeditionibus, non tam lassitudinem facit quam fatigationem. Noctibus vero reverentissimis Dominicæ scilicet vel sabbati, ad matutinum ter idem volvitur numerus, id est ter denis et sex psalmis. Quorum pluralitas ad sanctam conversationem hunc numerum canonicum multis dulci indixit suavitate, tanquam et reliquam disciplinam, sub quorum nimirum regula nullus invenitur lassus: et cum tanta pluralitas eorum sit, ita ut mille abbates sub uno archimandrita esse referantur, nulla ibi a conditione cœnobii inter duos monachos rixa fuisse fertur visa: quod sine Dei ibi habitatione, dicentis: *Ego in eis habitabo, et inter illos ambulabo: et ero illorum Deus, et ipsi erunt mihi populus* (II Cor. vi; 16; Lev. xxvi, 12), esse non posse manifestum est. Merito itaque creverunt, et quotidie, Deo gratias, crescunt, in quorum medio Deus habitat; quorum meritis mereamur salvari a Salvatore nostro. Amen.

CAPUT VIII.

De discretione.

Discretio monachis quam sit necessaria multorum error ostendit; et aliquorum ruinæ demonstrant: qui sine discretione incipientes, et absque moderatrice scientia degentes, vitam finire laudabilem non potuerunt. Quia sicut sine via tendentibus error evenit, ita sine discretione viventibus excessus in promptu est, qui semper virtutibus in melio inter utramque nimietatem positus contrarius est. Cujus impactio periculi res est, dum juxta semitam discretionis directam inimici pravitatis offencicula ac diversorum errorum scandala ponunt. Orandus est igitur Deus, qui lumen veræ discretionis largiatur ad illuminationem hujus vitæ, tenebris sæculi utrinque obscurissimis circumdatæ; quo sui ad se sine errore veri adoratores possint has evadere tenebras. Discretio igitur a discernendo nomen accepit, eo quod ipsa in nobis discernit inter bona et mala, inter media quoque ac perfecta. Divisa namque sunt ab initio, sicut lux et tenebræ, utraque, id est bona et mala, postquam mala per diabolum boni depravatione esse cœperunt; sed per Deum illuminantem prius, ac postea dividentem. Inde Abel prius bona elegit, Cain vero impius mala incidit. Bona Deus fecit cuncta

quæ creavit, mala vero diabolus superseminavit dolosa calliditate, ac subdola ambitionis intutæ suasionem. Quæ sunt igitur bona illa? scilicet quæ integra sunt ac incorrupta, sicut creata, permanserunt: quæ solus creavit Deus, et præparavit, juxta Apostolum (Ephes. ii, 10), ut in illis ambulemus: quæ sunt opera bona, in quibus in Christo Jesu creati sumus; bonitas scilicet, integritas, pietas, justitia, veritas, misericordia, charitas, pax salutaris, lætitia spiritalis, cum spiritus fructu. Hæc omnia cum fructibus suis bona sunt: his vero contraria mala sunt, scilicet malitia, corruptela, impietas, injustitia, mendacium, avaritia, odium, discordia, amaritudo, cum fructibus eorum multiplicibus qui ab eis nascuntur. Innumerabilia enim sunt quæ de utrisque contrariis, id est bonis et malis, procreantur. Quod autem declinat a bonitate condita et integritate, hoc primum malum est, ut est superbia malitiæ primæ; cui contra est piæ bonitatis humilis existimatio, suum Creatorem agnoscentis et glorificantis; quod est rationabilis creaturæ primum bonum. Sic et cætera per duplices sensim partes in immanem nominum silvam crevere. Quæ cum ita sint, tenenda sunt fortiter bona, Dei habentibus auxilium, quod semper orandum est per prospera et adversa; ne aut extollamur in pro peris in vanitatem, aut dejiciamur in adversis in desperationem. Ideo continendum ab utroque periculo, id est, ab omni nimietate per temperantiam gloriosam, et veram discretionem, quæ Christianæ humilitati adhæret, et viam perfectionis veris Christi militibus ac Deum timentibus aperit. Discernendum scilicet semper est in dubiis recte, ac inter bona et mala ubique dividendum juste, sive inter utraque foris, sive intus inter corpus et animam, sive inter opera et mores, sive inter curam et quietem, sive inter publica et secreta. Mala itaque cavenda sunt similiter, superbia, invidia, mendacium, corruptela, impietas, mala morum, transgressio, gula, fornicatio, cupiditas, ira, tristitia, instabilitas, vana gloria, elatio, detractio. Bona quoque virtutum sectanda sunt: humilitas, benignitas, puritas, obedientia, abstinencia, castitas, largitas, patientia, lætitia, stabilitas, fervor, impigritia, vigilantia, taciturnitas; quæ per fortitudinem sufferentem, et temperantiam moderantem, quasi in quadam ponderatrice discretionis statera statuenda in actu sunt operis assueti, pro captu conatus nostri sufficientia ubique quærentibus. Nam cui sufficientia non sufficiunt, excessisse discretionis modum nulli dubium est: et quidquid ipsum modum excesserit, vitium esse manifestum est. Igitur inter parvum et nimium rationabilis est in medio mensura, revocans semper ab omni utrinque superfluo, in omni re posita, certum ubique necessitatis procurans, ac irrationabile superflue voluntatis declinans. Et hæc mensura veræ discretionis, omnes nostros pondere trutinans justo actus, nequaquam nos deviare ab justo permittet; neque si illam vice ducis per directum semper sequamur errorem pati. Dum

* Mala. Legendum videtur, in mala.

enim de utraque parte semper est continendum, A juxta illud dictum: *Continete vos a dextris et sinistris* (*Deut. v, 32; 11 Cor. vi, 7*): in directum semper per discretionem tendendum est; id est, per lumen Dei, dicentibus sæpius, atque Psalmistæ victoris versiculum cantantibus: *Deus meus, illumina tenebras meas, quoniam in te eripiar a tentatione* (*Psal. xvii, 29, 30*). *Tentatio enim est vita hominis super terram* (*Job vii, 1*).

CAPUT IX.

De mortificatione.

Maxima pars regulæ monachorum mortificatio est, quibus nimirum per sacram Scripturam præcipitur: *Sine consilio nihil facias* (*Eccli. xxxii, 24*). Ergo si nihil sine consilio faciendum, totum per consilium est interrogandum. Inde etiam per Moysen præcipitur: *Interroga patrem tuum, et annuntiabit tibi, majores tuos, et dicent tibi* (*Deut. xxxii, 7*). Sed licet duris videatur hæc disciplina, ut scilicet homo semper de ore pendeat alterius; cæteris tamen Deum timentibus dulcis ac secunda inveniatur, si ex integro, et non ex parte conservetur: quia nihil dulcius est conscientie securitate, et nihil securius est animi impunitate, quam nullus sibi ipsi per se potest tradere, quia proprie aliorum est examinis. Hoc namque defendit a timore Judicii, quod jam examinaverit judicantis censura, cui alieni ponderis imponitur moles, et totum portat quod suscipit, periculum. *Majus enim, ut scriptum est, periculum judicantis quam ejus qui judicatur* (*Sap. vi, 6, 7*). Quicumque itaque semper interrogaverit, si servaverit, nunquam errabit. Quia si alterius erraverit responsum, fides credentis et labor obedientis non errabunt, neque mercede interrogantis carebunt. Nam si per se aliquid discussit, qui debuit interrogare, in hoc ipso arguitur errasse, quod judicare præsumpsit, qui interrogare debuit: et si rectum fuerit, pravum illi reputabitur, dum per hoc a recto declinavit; quia nihil audeat per se judicare, cujus officium est tantum obedire. Cum igitur hæc ita sint, cavenda ubique est monachis superba libertas, ac vera humilitas discenda; sine murmuratione et hæsitatione obedientibus: quo juxta Domini verbum, *Jugum Christi suave, et onus ejus leve* (*Matth. xi, 30*) sentiant; alioquin donec Christi humilitatem discant, suavitatem jugi ejus et oneris illius levitatem non sentient. Humilitas enim cordis, requies anime est vitii ac laboribus fatigatæ, ac unicum illius de tot malis refrigerium: et quantum ad hanc considerationem tuta de tantis foris vagis ac vanis attrahatur, tantum intus requiescit ac refrigeretur; ita ut etiam amara illi sint dulcia, ac dura et ardua ante habita, plana ac facilia esse sentiat. Mortificatio quoque, superbis ac duris intolerabilis, illi est consolatio, cui hoc solum placet quod humile ac mansuetum est. Sciendum autem est, quod neque hanc martyrii felicitatem, neque aliud quid utile superveniens poterit perfecte complere quis, nisi qui in hoc studium singulare posuerit, ut non inveniatur imparatus. Si enim juxta hoc

studium suas aliquas sectari aut nutrire voluerit intentiones, continuo interpositorum occupatione detentus, turbatus totus sequi, quo jussio ducit, gratus semper non poterit; neque ut competit complere potest, qui turbulentus est et ingratus. Mortificationis igitur triplex est ratio; non animo discordare, non lingua libita loqui, non ire quoquam absolute. Suum semper est dicere seni, quamvis contraria jurenti: *Non sicut ego volo, sed sicut tu vis* (*Matth. xxvi, 39*): juxta exemplum Salvatoris, qui ait: *Descendi de caelo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me, Patris* (*Joan. vi, 38*).

(*Usque hic manuscripti codices et exemplar sancti Galli: Bobiense autem hoc loco auctius inclusa subjungit.*)

De perfectione monachi.

Monachus in monasterio vivat sub unius disciplina Patris, consortioque multorum, ut ab alio discat humilitatem, ab alio patientiam: unus eum silentium, alter doceat mansuetudinem: non faciat quod vult, comedat quod jubetur; habeat quantum acceperit; operis sui pensum persolvat; subjiciatur cui non vult; lassus al stratum veniat; ambulansque dormitet, nec dum expleto somno surgere compellatur; passus injuriam, taceat; præpositum monasterii timeat ut dominum, diligit ut parentem: credat sibi hoc esse salutare quiddam ille præceperit, nec de majorum sententia judicet, cujus officium est, obedire et implere quæ justa sunt, dicente Moysæ: *Audi, Israel* (*Deut. vi, 4*), et reliqua.

CAPUT X.

De diversitate culparum.

Diversitas culparum diversitatis poenitentiae medicamento sanari debet. Itaque, fratres, hujusmodi statutum est a sanctis Patribus, ut demum confessionem de omnibus, non solum capitalibus criminibus, sed etiam de majoribus negligentis: quia confessio et poenitentia de morte liberat. Ergo nec ipsa parva a confessione sunt negligenda peccata: quia, ut scriptum est, *Qui parva negligit, paulatim defuit* (*Eccli. xix*): ut detur confessio ante mensam, ante introitum lectulorum, vel cuicumque fuerit facile dare.

Igitur qui non custodierit benedictionem ad mensam, et non responderit, Amen, sex percussioibus emendare statuitur. Si locutus fuerit comedens, non necessitate alterius fratris, sex percussioibus. Qui dixerit suum proprium aliquid, sex percussioibus: et qui non signaverit cochleare quod lambit, sex percussioibus. Si locutus fuerit in plausu, id est, altiore sono solito, sex percussioibus. Si non signatur lucerna, hoc est, cum accensa fuerit a juniore fratre, et non exhibeatur ad seniore ad signandum, sex percussioibus. Si aliquod opus vanum fecerit, sex percussioibus emendetur.

Quicumque de fratribus qui sollicitudo coquinandi vel ministrandi commissa est, quantum quid effuderit, oratione in ecclesia post expletum cursum, ita ut fratres pro eo orent, emendari statuitur. Qui humilitationem in synaxi, id est, in cursu oblitus fuerit

(hæc est humiliatio in Ecclesia post finem cuiuscunque psalmi) similiter pœniteat : simili modo qui perdidit micam, oratione in ecclesia emendetur. Ita tamen hæc parva pœnitentia ei indicetur, si parvum quid effuderit : si negligentia, aut oblivione, seu transgressione securitatis tam in liquidis quam in aridis amplius solito perdidit, longa venia in ecclesia, dum duodecim psalmos ad duodecimam canunt, prostratus nullum membrum movens pœniteat. Vel certe, si multum est quod effudit, quadranos de cervisia aut mensuras qualiumcunque rerum intercedente negligentia effundens perdidit, supputatis tot diebus illo quod in sumptibus propriis vitæ accipere consueverat, sibi eam perdidisse sciat, ut pro cervisia aquam bibat. Diffuso supra mensam, decideatque extra eam, veniam in discubito sufficere.

Qui egrediens domum ad orationem posendam non se humiliaverit, et post acceptam benedictionem non se signaverit, crucem non adierit, duodecim percussionibus emendari statuitur. Similiter qui orationem ante opus, aut post opus oblitus fuerit, duodecim percussionibus. Et qui comederit sine benedictione, duodecim percussionibus : et qui regrediens domum orationem petens non se curvaverit intra domum, duodecim percussionibus emendetur. Qui vero frater hæc omnia confessus fuerit, et cætera usque ad suppositionem semipœnitentiæ, id est, media pœnitentia, et de his similia sit temperare.

Interim qui tussim in exordio psalmi non bene caverit, sex percussionibus emendari statuitur : similiter qui percusserit dentibus calicem salutaris, sex percussionibus. Ordinem sacrificii qui non custodierit ad offerendum, sex percussionibus. Sacerdos offerens qui ungulas non dempserit, et diaconus cui barba tonsa non fuerit : de rastro sacrificium accipientes, ad calicem accedentes, sex percussionibus. Et qui subridens in synaxi, id est in cursu, sex percussionibus : si in sonum risus eruperit, suppositione; nisi veniabiliter contigerit. Sacerdos offerens, et diaconus sacrificium custodiens, cavere ne vagis oculis oberrent : quod si neglexerint, sex percussionibus emendari.

Qui oblitus fuerit chrisma, pergens procul ad opus aliquod, quinque percussionibus. Si super terram in agro dimiserit, et invenerit statim, denis quinque percussionibus : si in ligno illud levaverit, ter denis, si ibi maneat nocte, suppositione. Eulogias immundus accipiens, duodecim percussionibus : obliviscens oblationem facere, usque dum eat ad offerendum, centum percussionibus. Fabulas otiosas proferens ad alienum, statim semetipsum reprehendens, venia tantum : si autem se non reprehenderit, sed detraxerit, qualiter eas excusare debeat, suppositione silentii, aut quinquaginta percussionibus. Excusationem proferens cum simplicitate, quando in aliquo discutitur, et non dicit statim veniam petens : Mea culpa, pœnitet me, quinquaginta percussionibus. Consilium contra consilium cum simplicitate promens, quinquaginta percussio-

tionibus. Proferens sermonem altum sine suppressione, nisi ubi necessitas fuerit, suppositione silentii, aut quinquaginta percussionibus : excusans ad veniam, quinquaginta percussionibus.

Qui fratri aliquid indicanti responderit : Non ita est ut dicis, præter seniores junioribus dicentes simpliciter, suppositione silentii, aut quinquaginta percussionibus. Nisi hoc tantum licet cœquali fratri suo, si veracius est aliquid quam ille dicit, et recorderetur : Si bene recolis, frater : et alter hoc audiens non affirmet sermonem suum, sed humiliter dicat : Spero quod tu melius recorderis; ego per oblivionem in verbo excessi; pœnitet me quod male dixi. Ecce verba filiorum Dei : *Nihil per contentionem, ut ait Apostolus, neque per inanem gloriam, sed per humilitatem spiritus, alter alterum existimantes superiorem sibi (Philipp. II, 3).* Cæterum qui se excusaverit, non filius Dei spiritualis, sed Adam carnalis iudicetur. Qui si non cito ad portum requiei humilitatis dominicæ confugerit, nimiarum contradictionum aditum aliis aperiens, in superbia persistens, delibetate sanctæ Ecclesiæ in cellula ob pœnitentiam ageudam separetur; usque dum bona ejus voluntas cognoscatur, atque per humilitatem denuo sanctæ congregationi inseratur. Qui profert sermonem vel modicum ad reprehendendum opus ostiarii, aut ostiarius si horas bene non custodierit, suppositione silentii, aut quinquaginta percussionibus.

Proferens correctionem contra correctionem; hoc est, castigans castigantem se, tribus suppositionibus. Et qui abscondit aliquod crimen videns in fratre suo, usque dum corrigatur de alio vitio, vel de ipso, et tunc profert illud adversus fratrem, tribus suppositionibus. Reprehendens aliorum fratrum opera, aut detractans, tribus suppositionibus. Qui detrahit alicui fratri, aut audit detractantem, non continuo corrigens eum, tribus suppositionibus. Qui aliquam contentionem cum tristitia promittit, simili modo tribus suppositionibus pœniteat. Qui aliquid reprehendens præposito suo non vult indicari, usque dum abbatem indicet, tribus suppositionibus; nisi hæc omnia confessione verecunda flant. Si quis frater tristis fuerit, si fieri potest, consolationem accipiat : si sustinere valet, supprimat interim confessionem, ut verecundius dicat : quando tristitia cessaverit, orent pro eo fratre.

Si quis dicat ad consanguineum suum, sollicitans eum in alio loco habitantem : Melius est ut nobiscum habites aut cum aliquibus, tribus suppositionibus. Et qui vituperat aliquem fratrem obsequium dantem, tribus suppositionibus. Qui consanguineum docet aliquam dicentem artem, aut aliud quilibet a senioribus impositum, ut melius lectionem discat, tribus suppositionibus.

Qui ad præpositum audit dicere : Tu non iudicabis causam meam, sed noster abbas, aut cæteri fratres; sive : Ad abbatem ibimus omnes, quadraginta diebus castigari oportet in pœnitentia in pane et aqua : nisi ipse dicat prostratus coram fratribus : Pœnitet me, quia male dixi. Frater quilibet in aliquo opere detentus, quamvis fatigatus sit, ita tamen ad

œconomum dicat in propria causa : Si tibi placet, A indigentes pœnitentia psalmos decantare debent. Quamvis ergo in nocte dominica, et in tempore quinquagesimæ pœnitentes genua flectant.

Qui non reportat quod commodat usque in crastinum, si ipse reportat recordatus, sex percussio-
nibus : si oblitus fuerit usque dum quæeratur, duodecim. Si quis oblitus fuerit interrogare debitum pœnitentia usque in crastinum, sex percussio-
nibus. Qui murmurat, aut dicit : Non faciam nisi dicat abbas, vel secundus, tribus suppositionibus. Cursus non neces-
sarius, aut saltus, duodecim plagis. Prohibetur ne quis alterius teneat manum.

Procuret œconomus de humanitate a venientibus exhibenda, tam peregrinis, quam reliquis fratribus : et omnes fratres parati sint ad ministrandum cum
omni famulatu propter Deum. Quamvis œconomus non censuerit, aut præsens non fuerit, cæteri faciant diligenter quod necesse est, et cu-
todiant utensilia eorum, donec assignent ea parata custodi. Sin autem neglexerint, pœnitentiam de his, ut videatur, adhi-
beri ad iudicium sacerdotis.

Qui non postulat veniam correctus, suppositione. Qui visitaverit alios fratres in cella seorsum sine
interrogatione, simili modo pœniteat ; aut in coquina post nonam sine ordinatione vel iussione icrit, sup-
positione : aut extra vallum, id est, extra septum monasterii sine interrogacione icrit, suppositione. Juvenibus quibus imponitur terminus, ut non se
appellent invicem, si transgressi fuerint, tribus suppositionibus : hoc tantum dicant : Scis quod nobis
non licet loqui tecum. Et si quis præceperit eis quod non licet, ipsi dicant : Scis quod nobis non licet. Et
si ipse præceperit ultra, ipse damnetur tribus suppositionibus : ipsi tamen dicant : Faciemus quod dicis,
ut bonum obedientiæ servetur. Illud vero specialius cavendum est, ut quomodo inter se mutuo non lo-
quuntur, sic nec per os alterius loquantur : quod si sci-
entes transgressi fuerint, simili modo quasi inter se locuti fuissent, pœniteant.

Cui chrisma ceciderit, et nihil confringens, duo-
decim percussio-
nibus. Qui profert sermonem otio-
sum, silentio inter duas horas consequentes con-
demnari, aut duodecim percussio-
nibus. Pœnitentes fratres, quamvis opera difficilia et sordida efficiant,
non lavent capita, nisi in die dominica, id est, D
octava. Sin autem quinto decimo die, aut certe propter fluentium capillorum incrementum, arbitrio senioris unusquisque in lavando utatur. Declinatio de via sine interrogacione aut benedictione, sex per-
cussio-
nibus.

Pœnitentias minutas juxta mensam si fecerit præ-
positus, mensæ imponat : et amplius viginti quinque percussiones simul non dentur.

Pœnitentes fratres, et indigentes pœnitentia psal-
morum, hoc est, cui necesse fuerit, ut psalmos adhuc pro visione nocturna decantet : quia pro illusionem
diabolica, ac pro modo visionis, alii viginti quatuor psalmos in ordine. alii quindecim, alii duodecim

Si cui injunxerit abbas aut præpositus de fratribus iter agere, ita observandum est, ut seniori junior obediat : si tamen rectum fuerit quod eis iudicaverit, observare studeat. Si quid præceperit abbas vel œconomus major, et alius humilior iteraverit œconomus, ipse obedire debet ; iudicans tamen in silentio, quod præceperit alius major. Infra monasterium vero nullus tamen alio imperio præcellente imperet, nisi qui præest.

Ab initio diei usque noctem commutatio vesti-
menti, et altera in nocte interrogantur separatim. Qui ministrat in die dominica, aut in alia solemnibus, B
ad lavacrum aut ad quamcunque necessitatem, una oratione ante exitum et introitum eget : interroget tamen, si non procul exeat, signo crucis indiget. Quamvis ambulans signet se : non est autem [Forte tamen] necesse ad orientem se vertere. Exiens autem extra domum quilibet festinans et se signans, non eget ad orientem conversione. Ita et in ambulando conveniens quidquam faciat, si festinet postulans orationem, et se humilians in domo in qua non congrua fiat genuflexio, curvatio tantum statuatur. Si quis voluerit, in die sabbati præparet oblationem Dominicæ, consummato lavacro commutare sacer-
dotes, si facile fuerit : diacones autem, aut ante præceptum, aut post præceptum ministerium oportu-
num perficient.

C Si quis vid-
erit somnium immundum, aut coinqui-
natus fuerit, aut pœnitens, quando detur præceptum, stare præcipitur. In magnis autem solemnitatibus, quando audiunt sonum, sedere : in quotidiano præcepto, pene mediante iubetur sedere. Deinde sonum omnes audientes ad synaxin incitantem diei conventus, lavent ante oratorii introitus, nisi prius laverint.

Primarius ut primus psallat statuatur, et secun-
dus ; et non flectatur genu, sed tantum curvatio fiat. Ordines qui priores, in medio stant oratorii : cæteri
dextra laevaque assistant, præter offerentem eademque adhaerentem. In omnique dominica solemnitate hymnus diei cantetur dominici, et in die inchoante Paschæ. Aut qui ad altare inchoaverit, inter sacrifi-
cium accepturus ter se humiliet. Et novi, quia indocti, et quicumque fuerint tales, ad calicem non accedant : et quando offertur oblatio, nullus cogatur coactus accipere sacrificium, præter necessitatem. In omnique dominica die et solemnitate, qui non fuerit in cœtu fratrum ad Dominum fundentium preces, ore ipse aliqua necessitate cogente ; et
quandiu offeratur, non multum discurratur. Pœni-
tens quoque necessitate itineris occupatus, ambu-
lansque cum cæteris utentibus licito cibus, si adve-
nerit hora tertia, et longe proleiscantur ; accipiat et ipse quiddam cibi pro modo quodam, et quod ei defuerit accipiat ubi quiescat.

In commune autem omnes fratres omnibus nocti-

lus tempore orationum in fine omnium psalmorum genua in oratione, si non infirmitas corporis hoc fecerit, flectere æquo animo debent, sub silentio dicentes: *Deus in adiutorium meum intende; Domine, ad adjuvandum me festina* (Psal. LIX, 2). Quem versiculum postquam ter in oratione tacite decantaverint, æqualiter a flexione orationis surgant, exceptis diebus dominicis, et a die primo sancti Paschæ usque ad quinquagesimam diem: in quibus moderate se in tempore psalmodiæ humiliantes, genua non flectentes, sedulo Deum orant.

Si quis frater inobediens fuerit, duos dies unum paximatum et aquam. Si quis dicat: Non faciam, duos dies unum paximatum et aquam. Si quis murmurat, duos dies unum paximatum et aquam. Si quis veniam non petit, aut dicit excusationem, duos dies unum paximatum et aquam. Si duo fratres contentendentes aliquid et ad furorem venientes, duos dies unum paximatum et aquam. Si aliquis contendens mendacium et distinctionem confirmat, duos dies unum paximatum et aquam. Si quis contradicit fratri, et non petit ei veniam, duos dies unum paximatum et aquam. Si quis contradicit, mandatum aut regulam frangit, duos dies unum paximatum. Si quis injungit ei opus, et negligenter facit, duos dies unum paximatum. Si quis detraxerit abbatem suum, septem dies unum paximatum: si fratrem suum, viginti quatuor psalmos; si sæcularem, duodecim psalmos.

Si quis obliviscitur aliquid foras, si minus, duodecim psalmos: si majus, triginta psalmos. Si quis perdidit, vel deciderit aliquid, sicut pretium ejus, ita poenitentia ejus. Si quis facit colloquium cum sæculari sine jussu, viginti quatuor psalmos. Si quis quando consummaverit opus suum, et aliud non requirit, et aliquid sine jussione fecerit, viginti quatuor psalmos cantet.

Si fuerit aliquis bilinguis, et conturbet fratres, duos dies unum paximatum. Si quis manducaverit in domo aliena sine jussu, et venerit domui suæ, uno die paximatum. Si quis enarraverit præteritum peccatum, uno die paximatum. Vel qui ambulaverit in sæculo, et dicit de sæculi peccato, uno die in pane et aqua. Et tepidus qui audierit aliquem murmurantem et detrahentem, aut facientem aliquid contra regulam, et consensit a confessione, uno die paximatum.

Si quis suscitât furorem fratri suo, et satisfacit ei postea, et ipse non remittit ei, sed dimittit suo seniori, viginti quatuor psalmos, et illo die in pane et aqua. Si quid voluerit aliquis, et prohibet œconomus, et jubet abbas, quinque dies. Si quis non venerit ad orationem supra mensam et post cibum, duodecim psalmos cantet. Si quis dormierit cum oratur, si frequens, duodecim psalmos cantet; si non frequens, sex psalmos. Si quis non dicit, Amen, triginta verbera. Si transgressus fuerit horam, duodecim psalmos; si canticum graduum, nisi matutina mens, duodecim psalmos. Et qui non audierit soni-

lus orationis, duodecim psalmos. Si quis veniat ad sacrificium cum nocturno cingulo vel veste circa eum, duodecim psalmos.

Si quis ante horam nonam quarta sextaque feria manducat, nisi infirmus, duos dies in pane et aqua vivat. Si quis dixerit mendacium nesciens, quinquaginta verbera: si sciens et audax, in pane et aqua. Si denegatur mendacium ejus, et ille contendit, septem dies in pane et aqua. Si quis monachus dormierit in una domo cum muliere, tres dies in pane et aqua: si nescivit quod non debet, uno die.

Si quis non claudit ecclesiam, duodecim psalmos. Si quis emittit sputa, et contingit altare, viginti quatuor psalmos: si parietem attingit, sex. Si quis obliviscitur psallendo, seu lectiones, quatuor psalmos. Si quis tardius veniat ad orationem, quinquaginta, vel plagis quinquaginta: vel sequius exsequitur quod jubetur ei, quinquaginta. Si post pacem sonaverit, quinquaginta. Si contumaci responderit, quinquaginta.

Si veniat velato capite in domo, quinquaginta verbera. Si non petit orationem cum intrat in domum, quinquaginta. Si manducat sine oratione, quinquaginta. Si locutus est aliquid in ore suo, quinquaginta. Si sonum fecerit dum oratur, quinquaginta verbera. Si quis iracundiam, vel tristitiam, vel invidiam tenet contra fratrem suum; ut tempus tenuerit, ita erit poenitentia ejus in pane et aqua: si vero prima die confessus fuerit, viginti quatuor psalmos.

Quicumque sacrificium perdidit, et nescit ubi sit, anno poeniteat. Qui negligentiam fecerit erga sacrificium, ut siccetur, et a vermibus consumatur, ita ut ad nihilum devenerit, dimidio anno poeniteat. Qui negligentiam erga sacrificium incurrerit, ut inveniat vermis in eo, et tamen plenum sit; igne comburatur juxta altare, et abscondat cinerem ejus intra sub altare, et ipse poeniteat quadraginta diebus. Qui negligit sacrificium, et immutatum fuerit, et pauli amisit saporem; si rubro colore, viginti dies poeniteat; si hyacinthio, quindecim dies poeniteat. Si autem non immutatum fuerit colore, sed conglutinatum, septem dies poeniteat. Qui autem merserit sacrificium, continuo bibet aquam. Qui in chrisimal fuderit sacrificium comedat. Si de cymba, vel de ponte, seu de ligno ceciderit, et non per negligentiam, sed caso aliquo, uno die poeniteat.

Qui scit fratrem suum peccare peccatum ad mortem, et non arguit eum, legis Evangelii (Joan. v, 16) transgressor notetur, donec arguat eum cujus malum reticuit, et fateatur sacerdoti; ut quoad conscientiam male reticuit, tandem in afflictione poeniteat. Qui parvum peccatum reticuit, simili correptione, non eadem afflictione poeniteat, sed plagis triginta, aut quindecim psalmos cantet. Si de reliquo spernens minima neglexerit, in pane et aqua poeniteat, ut peccans juxta mandatum Domini (Matth. xviii, 15) corripiatur. Qui vero arguit non leniter, notetur, donec petat veniam a fratre correpto, et plagis triginta, aut quin-

decim psalmos. Qui peccatum pudendum alicui exprobrat, priusquam inter se et ipsum solum arguat, sicut Dominus dicit (*Math. xviii*), corripiatur donec exprobrato satisfaciatur, et tribus diebus pane et aqua pœniteat.

Qui transgreditur regulam jussionis vel disciplinæ generalis, maneat expulsus sine cibo, ut in crastinum recipiatur. Qui solus cum sola femina sine personis certis familiariter loquitur, maneat sine cibo, vel duobus diebus in pane et aqua, vel ducentis plagis. Qui præsumit facere ambasiam, non permittente eo qui præest, libera et effrenata processione absque necessitate, quinquaginta plagis inhibeat. Operis peculiaris præsumptio centum plagis: possessio alicujus rei, quam non necessitas generaliter fratribus concessit, amissione ejusdem, et centum plagis coerceatur. Necessarium vero ac licitum aliquid facere, dare, accipere sine jussione, duodecim plagis: nisi ratio aliqua defendat, ut supplex satisfactio remittat.

Qui comedens loquitur, sex plagis. Et cujus vox obstrepit de mensa ad mensam, sex plagis. Si de domo foras, vel de foris in domum sonuerit, duodecim plagis. Egredi vel ingredi in domum, aut opus facere sine oratione et signo crucis, duodecim plagis. Si aliter fuerit, quinque plagis. Meum vel tuum dixisse, sex plagis. Verbum contra verbum simpliciter dictum, sex percussioneibus: si ex contentione, centum plagis vel suppositione silentii. Si ordinem psallendi non servaverit, sex percussioneibus. Si statuto tempore taciturnitatis loqui præsumserit sine necessitate, decem et septem plagis.

Si quis de suppellectile monasterii per contemptum amiserit, vel dissipaverit quid, proprio sudore et operis adjectione restituat, vel pro æstimatione, arbitrio sacerdotis, suppositione pœniteat, aut uno die in pane et aqua. Si non contemptu, sed casu aliquo amiserit aut fregerit, non aliter negligentiam suam quam publica diluat pœnitentia; cunctis in synaxi fratribus congregatis tandiu prostratus in terram veniam postulabit, donec orationum consummetur solemnitas; impetraturus eam, cum jussus fuerit abbatia judicio de solo surgere. Eodem modo satisfaciatur quisquis ad orationem vel opus aliquod accersitus, tardius occurrerit.

Si decantans psalmum titubaverit; si superfluo sit durus; si contumacius responderit, suppositione. Si negligentius obsequia injuncta impleverit, suppositione. Si vel leviter murmuraverit, suppositione. Si lectionem operi obedientiæ præferens, suppositione. Si officia

statuta segnus fuerit executus, suppositione. Si dimissa synaxi non continuo ad cellam recurrerit, suppositione. Si cum aliquo ad modicum substiterit, suppositione. Si ad modicum temporis usquam recesserit, suppositione. Si cum ullo qui cellæ suæ cohabitator non est, confabulari quantumcunque præsumperit, suppositione. Si alterius tenuerit manum, suppositione. Si oraverit cum illo qui est ab oratione suspensus, suppositione.

Si parentum quempiam vel amicorum sæcularium viderit, vel collocutus fuerit ei sine jussione; si epistolam cujuscunque susceperit, si tribuere præsumperit sine suo abbate, suppositione. Si impederit aliquem a necessariis facti expletione, suppositione. Si per ardorem mentis legitimum religionis excesserit modum, suppositione. Si alium ferventem a legitimo facto retinere temporis sui gratia præsumperit, suppositione.

Huc usque et in similibus commissis procedit animadversio spiritalis, ut increpatio quæ fit a pluribus, peccanti proficiat ad salutem, et de cætero cautior et diligentior emendatione morum Deo propitio salvatus existat.

Qui autem rixam commiserit, septem diebus pœniteat. Qui vero suum præpositum despexerit, aut regulam blasphemaverit, foras repellendus est, nisi ipse dicat: Pœnitent me quod dixi. Si autem se non humiliaverit, quadraginta diebus pœniteat, quia superbæ morbo detinetur. Verbosus taciturnitate damnandus est, inquietus mansuetudine, gulosus jejuniis, somnolentus vigiliis, superbus carcere, destitutor repulsione. Unusquisque juxta quod meretur cœqualia sentiat, ut justus juste vivat. Amen.

In omni loco et opere silentii regula magnopere custodiri censetur; ut omni, quantum valuerit, humana fragilitas, quæ prona ad vitia, unde præcipitare solet, mundemur vitio, ædificationemque potius proximorum, pro quibus Salvator noster Jesus sanctum effudit sanguinem, quam dilacerationem absentium in pectore conceptam, et otiosa passim verba, de quibus justo sumus rationem retributori reddituri, ore promamus.

Hæc superum volentibus carpere iter tendens alti ad fastigia summa, relictaque humo cum flagitiis, ulro ambientibus uni adhærere Deo hanc in tellurem misso, statuimus; qui immortalia nimirum sunt præmia accepturi, cum gaudio summo nunquam decedente avum.

SANCTI COLUMBANI

ABBATIS ET CONFESSORIS

DE PœNITENTIARUM MENSURA TAXANDA LIBER.

I. Pœnitentia vera est. pœnitenda non admittere, sed admissa desistere. Sed quia hanc multorum fragi-

litas, ut non dicam omnium, rumpit, mensuræ noscendæ sunt pœnitentiæ; quarum sic ordo a sanctis-